

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079-и
назди Институтуи фалсафа, сиёсатшиносӣ ва
ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗ

**ба автореферати диссертатсияи Зафарзода Насима Зафаршо дар
мавзуи «Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии
ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз
рӯйи ихтисоси 5.6.2. – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ**

Аз нигоҳи илмию назариявӣ таҳлилу таҳқиқ намудани ҳокимият
аҳамияти бузург дошта, равшан сохтани моҳияту хусусият, таркиб ва
вазифаҳои он оро аз манфиат нест. Назари илмӣ доштан ба ин падидаи
муҳими ҷамъиятӣ имконият фароҳам меорад, ки мақом ва нақши
ҳокимият дар системаи сиёсии ҷомеа дуруст дарк карда шавад.

Муҳаққиқони олам ҳокимиятро падидаи ҳаётан муҳим дониста,
пешрафти тамоми ҷабҳаҳои ҳаёти ҷомеаи инсонӣ, аз ҷумла, сиёсиро
иқтисодӣ ва иҷтимоиро фарҳангиро аз он вобаста медонанд. Ҳокимияти
сиёсӣ унсuri таркибии давлат ба ҳисоб рафта, рушду инкишоф ва
мавҷудияти давлатро бе он наметавон тасаввур намуд. Ҳокимият дар
заминаи талаботи инсонӣ ба вучуд омада, вазифаи он идоранамоӣ ва
батанзимдарории муносибатҳо ва ҳимояи талаботу манфиатҳои ҷомеа
мебошад. Муътадили муносибатҳои ҷомеа, оромию амният ва суботи
сиёсӣ аз тавоноии ҳокимият вобаста буда, заифу нотавон гардидани
ҳокимият бухрони сиёсиро иқтисодӣ ва иҷтимоиро фарҳангиро ба вучуд
хоҳад овард. Ҳокимияти сиёсӣ барои амалӣ гардидани мақсад ва
вазифаҳои худ аз усулҳои маҷбурнамоӣ ва зӯрварӣ дар заминаи қонун
ва қувва истифода мебарад.

Дар диссертатсия мақом ва нақши ҳокимият дар раванди
демократикунонии ҷомеа мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирифта,

масъалаи мазкур аз ҷиҳати илмию назариявӣ таҳлил ва таҳқиқ карда шудааст. Баъд аз пошхӯрдани Иттиҳоди Шуравӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқлолияти сиёсӣ ба даст оварда, бунёди ҷомеаи демократиро ҳадафи олии худ қарор медиҳад ва имрӯз дар ин самт кӯшиш менамояд, ки муваффақ гардад. Метавон гуфт, ки аз нигоҳи илмию назариявӣ таҳлилу таҳқиқ намудани раванди демократикунонии ҷомеа дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муфид буда, дар солим сохтани маърифати сиёсии ҷомеа мусоидат менамояд.

Диссертатсияи мазкур аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Боби якуми диссертатсия «Асосҳои илмию назариявӣ ва амалии ҳокимият дар раванди ҳаёти сиёсии ҷомеа»-ро дар худ фаро гирифта, дар зербоби аввали боби якум муаллиф масъалаи мазкурро аз ҷиҳати илмию назариявӣ таҳлилу таҳқиқ намуда, аз адабиёти муҳаққиқони хориҷию ватанӣ истифода намудааст. Дар зербоби дууми боби мазкур бошад, оид ба навҳо ва хусусиятҳои ҳокимият изҳори андеша рафта, ҳокимият дар шаклҳои оилавӣ, аристократӣ, автократӣ, олигархӣ, плутократӣ, партократӣ, теократӣ ва демократӣ нишон дода шуда, инчунин қайд карда мешавад, ки ҳокимият дар шаклҳои иқтисодӣ ва фарҳангӣ зоҳир мегардад (С.18-23).

Боби дууми диссертатсия «Тақсимои ҳокимият омили муҳим дар системаи сиёсии демократӣ»-ро фаро гирифта, дар он бевосита ба таҳқиқи мақом ва нақши ҳокимият ҳамчун падидаи муҳими сиёсӣ ва самаранокии тақсимои ҳокимият дар системаи сиёсии демократӣ бахшида шудааст. Муаллиф принсипи «тақсимои ҳокимият» - ро дар самаранокии фаъолияти ҳокимият мавриди омӯзиш қарор дода, ҷойгоҳи онро дар ташаккулу инкишоф додани институтҳои демократӣ муҳим арзёбӣ намудааст. Муаллиф қайд менамояд, ки таъмини мустақилияти се шохаи ҳокимият метавонад дар ташаккули ҳар як шохаи ҳокимият мусоидат намояд (С. 25-27).

Боби сеюми диссертатсия «Ҳокимият унсуре муҳим дар раванди демократикунонии ҳаёти сиёсии Тоҷикистон»-ро дарбар гирифта, ба

масъалаҳои ҳокимият институти муҳим дар раванди ҳаёти сиёсии ҷомеа, нақши ҳокимият дар ташаккули институтҳои сиёсӣ ва мақоми ҳокимият дар раванди демократикунонии ҳаёти сиёсии Тоҷикистон диққати ҷиддӣ дода шуда, паҳлуҳои гуногуни он мавриди омӯзиш ва пажӯҳиш қарор гирифтаанд. Дар диссертатсияи мазкур масъалаҳо бо назардошти махсусиятҳои ҳаёти сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистони соҳибистиклол таҳлилу таҳқиқ гардида, ифодакунандаи наwgонии илмии таҳқиқот мебошанд (С.28-32).

Дар баробари муваффақиятҳои, ки дар автореферати диссертатсия вучуд доранд ва диссертатсия сазовори баҳои мусбат мебошад, инчунин эҳоди ҷузъӣ низ ба мушоҳида мерасад, аз ҷумла мавҷуд будани хатогиҳои имлоию техникаӣ.

Ҳамин тариқ, метавон чунин натиҷагирӣ намуд, ки унвонҷӯ дар раванди таҳлилу таҳқиқи мавзӯи мазкур кӯшиши зиёд ба харҷ дода, тавонистааст ба он мақсаду вазифае, ки дар назди худ гузоштааст, ноил гардад. Диссертатсияи Зафарзода Насима Зафаршо дар мавзӯи «Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ таҳқиқоти илмии анҷомёфта ба шумор рафта, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва барои ҳимоя тавсия дода мешавад.

Муқарриз: Мудир кафедраи
фанҳои гуманитарии ДДТТ.,
н.и. с., дотсент

Неъмонов Ҷаъфар
Мулкамонович

Сардори шӯбаи кадрҳои
корҳои махсуси ДДТТ

Пирзода С.С.

Суроғи муассиса:

734055, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, к. Деҳотӣ, 1/2.

Тел.: (+992 37) 224-72-07

18.03.2026